

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка**

Кафедра теорії та методики технологічної
підготовки, охорони праці та безпеки
життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

професор Садовий М.І.

«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. основи охорони праці):

Основи охорони праці

Б.ЗП.ОК 13

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 015 Професійна освіта
(Цифрові технології)

Підготовка: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Факультет фізико-математичний

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Соціально-екологічної безпеки життєдіяльності (в т.ч. основ охорони праці): Основи охорони праці» для студентів галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність: Професійна освіта, спеціалізація: 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології).

Укладач:

кандидат педагогічних наук, доцент Пуляк О.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності

Протокол від “31 ” серпня 2021 року № 2

Завідувач кафедри проф. М.І. Садовий.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна
	015 Професійна освіта	Рік підготовки
Модулів – 1	Спеціалізація: 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)	1
Змістових модулів – 2		Семестр
Загальна кількість годин – 90		2
		Лекції
		22 год.
		Лабораторні
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	18 год.
		Самостійна робота
		50 год.
		Вид контролю
		екзамен

Примітка.

При цьому для денної форми навчання аудиторні години складають – 40 % та самостійної роботи – 60 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Пропонована робоча програма складена у відповідності до Освітньо-професійної програми 2021 р. Професійна освіта (Цифрові технології).

Навчальна дисципліна "Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. основи охорони праці): Основи охорони праці" займає провідне місце у структурно-логічній схемі

підготовки фахівця за освітнім рівнем "бакалавр", оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки, ергономіки, безпеки життєдіяльності тощо і дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певної специфіки з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації (НС) та їхніх негативних наслідків на людину та довкілля; основних характеристик ймовірних кризових екологічних ситуацій, раціонального використання природних ресурсів, природних та техногенних комплексів та об'єктів.

Мета вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетентностей для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити НС та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання (ОГ), а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку. Крім того, мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців компетентностей для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у галузі цифрових технологій.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику, забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку. Засвоївши дисципліну "Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. основи охорони праці)" майбутні бакалаври повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу ОГ в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Міждисциплінарні зв'язки існують з такими дисциплінами на яких базується вивчення даної дисципліни: «Безпека життєдіяльності», «Психологія (за професійним спрямуванням)» та ряд дисциплін вільного вибору студента.

Вивчення навчального предмету базується на поєднанні удиторних (лекційних, лабораторних) занять із самостійною роботою студентів.

Заплановані результати навчання:

Знати:

– основні характеристики навколишнього середовища, виявлення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх властивостей, наслідків їх впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя, довкілля від небезпек;

– культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;

– основні проблеми екологічної безпеки;

– основні положення нормативно-правових документів з охорони праці;

– основні методи збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу та учасників освітнього процесу.

Вміти:

– визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити НС та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;

– володіти основними методами збереження здоров'я та працездатності персоналу;

– оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;

– впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування та організація робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень;

– орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області охорони праці.

В результаті вивчення дисципліни " Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. основи охорони праці): Основи охорони праці" бакалаври повинні мати такі головні загальні та фахові компетентності.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки, а також сучасних технологій проектування і виготовлення швейних виробів, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК21. Здатність впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

ФК24. Здатність управляти комплексними діями / проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

ЗКПС 3. Здатність нести персональну відповідальність за результати прийняття професійних рішень.

ЗКПС 8. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПРН 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі цифрових технологій.

ПРН 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПРН 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.

ПРН 16. Знати основи і розуміти принципи функціонування технологічного обладнання та устаткування галузі (відповідно до спеціалізації).

ПРН 19. Уміти обирати і застосовувати необхідне устаткування, інструменти та методи для вирішення типових складних завдань у галузі (відповідно до спеціалізації).

ПРН 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі цифрових технологій.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи охорони праці
2. Екологічна безпека.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль І. Основи охорони праці

Тема 1. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.

Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління,

сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.

Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

Загальні функції управління пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту. Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету. Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного, регіонального та місцевого резерву. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці.

Поняття праці та охорони праці. Професійні захворювання, травми та нещасні випадки на виробництві. Основні законодавчі та нормативні акти про охорону праці. Закон України "Про охорону праці". Кодекс законів про працю України. Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах підприємства. Інструкції з охорони праці.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Основні положення загальнообов'язкового державного соціального страхування в контексті охорони праці.

Тема 3. Управління, нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні

Органи державного управління охороною праці в Україні. Система управління охороною праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Служба охорони праці на підприємстві. Комісія з питань охорони праці підприємства. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Навчання, інструктажі та стажування з питань охорони праці.

Атестація робочих місць за умовами праці. Оцінка факторів виробничого середовища і трудового процесу. Гігієнічна оцінка умов праці. Розслідування нещасних випадків.

Змістовий модуль II. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Тема 1. Основні поняття та визначення екологічної безпеки. Екологічні закони та головні принципи екологічної безпеки. Стан екологічної безпеки України.

Екологічні закони та головні принципи екологічної безпеки. Екологічна безпека та її головні риси. Основні критерії екологічної безпеки. Забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства та збереження навколишнього середовища як пріоритетні напрями державної політики в екологічній сфері. Фактори, що становлять загрозу

екологічній безпеці України: антропогенне порушення і техногенна перевантаженість, нераціональне використання природних ресурсів, складність подолання негативних соціально-економічних наслідків Чорнобильської катастрофи. Контроль за здійсненням заходів щодо забезпечення національної безпеки. Поширення екологічних знань. Діяльність громадських організацій екологічного спрямування.

Тема 2. Оцінка екологічного ризику та загроз екологічної безпеки території України

Екологічний аспект ризику. Ризики техногенної природи. Щільність аварій і шляхи зниження ризику виникнення небажаних технічних ситуацій. Глобальні екологічні проблеми. Регіональні воєнні конфлікти. Внутрішні загрози. Надзвичайні ситуації природного характеру. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Екологічний тероризм. Екологічні конфлікти. Радіаційна безпека та наслідки аварії на ЧАЕС. Неefективне використання природних ресурсів. Екологічна безпека й екологічне нормування. Практичне застосування та стан санітарно-гігієнічного нормування в Україні. Стратегія впровадження екологічного нормування в Україні.

Тема 3. Стан екологічної безпеки України

Сучасна екологічна ситуація в Україні. Забруднення вод. Забруднення атмосферного повітря. Забруднення ґрунтів України. Тверді відходи.

4. Структура навчальної дисципліни

5. Теми семінарських занять

Не передбачені

6. Теми консультацій

Не передбачені

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка інструкцій з охорони праці	2
2	Дослідження методики атестації робочих місць за умовами праці	2
3	Дослідження робочого місця методом Елмері	2
4	Дослідження параметрів мікроклімату робочої зони	2

5	Оцінка природного і штучного освітлення робочих місць приміщень	2
6	Електромагнітна безпека на робочому місці	2
7	Розробка заходів пожежної профілактики на виробничому об'єкті	2
8	Розслідування нещасного випадку	2
9.	Визначення концентрації шкідливих речовин у повітрі робочої зони	2
	Всього годин лабораторних занять:	18

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого. Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків	4
2	Основні положення загальнообов'язкового державного соціального страхування в контексті охорони праці. Аутсорсінг та аутстафінг.	4
3	Фактори, що становлять загрозу екологічній безпеці України: антропогенне порушення і техногенна перевантаженість, нераціональне використання природних ресурсів, складність подолання негативних соціально-економічних наслідків Чорнобильської катастрофи. Контроль за здійсненням заходів щодо забезпечення національної безпеки. Радіаційна безпека та наслідки аварії на ЧАЕС.	4
4	Розробка інструкцій з охорони праці	4
5	Дослідження методики атестації робочих місць за умовами праці	4
6	Дослідження робочого місця методом Елмері	4
7	Дослідження параметрів мікроклімату робочої зони	4
8	Оцінка природного і штучного освітлення робочих місць приміщень	4
9	Електромагнітна безпека на робочому місці	4
10	Розробка заходів пожежної профілактики на виробничому об'єкті	4
11	Розслідування нещасного випадку	4
12	Фактори, що становлять загрозу екологічній безпеці України: антропогенне порушення і техногенна перевантаженість, нераціональне використання природних ресурсів, складність подолання негативних соціально-економічних наслідків Чорнобильської катастрофи.	4
13	Сучасна екологічна ситуація в Україні. Забруднення вод. Забруднення атмосферного повітря. Забруднення ґрунтів України. Тверді відходи.	2
	Всього	50

9. Індивідуальні завдання

Не обов'язкові

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу, що створює умови

для реалізації творчих можливостей студента. враховує його уподобання та нахили.

Індивідуальні завдання включають написання рефератів.

10. Методи навчання

Основні методи навчання при вивченні дисципліни «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності(в т.ч. основи охорони праці: Основи охорони праці): словесний (лекція, дискусія, ділова гра), лабораторні, робота з нормативною та методичною літературою, самостійна та пошукова робота.

11. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за здійснюється шляхом поточного (усне опитування, тестування, захист результатів вимірювань та досліджень; розробка інструкцій з охорони праці, схем евакуації, заповнення таблиць, розв'язування ситуаційних задач, заповнення акту про нещасний випадок на виробництві, карти умов праці), модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. Форма контролю –екзамен.

Специфічною особливістю курсу є його повна спрямованість на щоденне використання одержаних компетентностей в особистому житті та професійній діяльності. Головна увага тематичного і поточного оцінювання приділяється рівням умінь та навичок студентів. Тому для проведення контролю знань створюються теоретичні та практичні ситуації, під час яких перевіряються вміння студентів застосовувати свої знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.

11.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у захисті результатів виконання лабораторних робіт, перевірки результатів виконання робіт, запланованих на самостійне опрацювання студентом тощо. Складовими навчальних занять з основ охорони праці є вміння оцінювати отриману інформацію, аналізувати її та застосовувати у стандартних і нестандартних життєвих ситуаціях з вимогами до результатів навчання.

Максимальний бал за виступ за захист результатів лабораторної роботи – *5 балів*.

- **5 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, правильно описує прилади або законодавчі акти з охорони праці, які були використані для виконання лабораторної роботи, свідомо відтворює та розуміє тему в цілому, вміє аргументовано переконувати, вміє обирати оптимальний варіант розв'язання ситуації, брати на себе функції організатора.
- **4 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, відтворює тему в цілому, свідомо приймає рішення. Студент діє в цілому самостійно, вміє знаходити інформацію із додаткових джерел, володіє навичками самоконтролю..
- **3 б.** ставиться коли студент відтворює інформацію на 1-3 кроки алгоритму у будь-якому порядку, виконує незначні дії із захисту та допомоги у будь-якій послідовності та потребує допомоги при окремих (теоретичних або практичних) кроках.
- **2 б.** одержує студент, який відтворює окремі факти, пов'язані між собою, виконує окремі дії, пов'язаних між собою під керівництвом викладача.

Якщо студент не виконав жодної лабораторної роботи, не захистив її, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 10 балів**.

Студент, який не з'явився на заняття (з поважних причин, підтверджених документально),

а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені лабораторні заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

11.2. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова кількість балів визначається викладача як: - сума балів за усіма поточними формами контролю, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни.

11.3. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. та основи охорони праці): Основи охорони праці» передбачена така форма семестрового контролю, як екзамен, який проводиться у кінці семестру за розкладом.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Розділ/змістовий модуль							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Екзамен	100
10	10	10	10	10	10	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни в Мудл Університету.
2. Тексти лекцій та методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт (в електронному та друкованому варіанті).

14. Рекомендована література

1. Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т. ч. основи охорони праці): Основи охорони праці. Методичні вказівки до лабораторних робіт для студентів спеціальностей Професійна освіта (Цифрові технології); Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) за освітнім рівнем "бакалавр" /Укл.: **О.В.Пуляк**. Кропивницький. 2022. 95 с. (рекомендовано до друку методичною радою ЦДПУ, протокол № 1 від 22.09.2021 р.)
2. Ткачук А.І., **Пуляк О.В.** Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. *Курс лекцій*: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард". 2017. 184 с.
3. Ткачук А.І., **Пуляк О.В.** Безпека життєдіяльності та охорона праці в газузі. *Курс лекцій*: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард". 2018. 212 с.
4. Ткачук А.І., **Пуляк О.В.** Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. Навчальний посібник для студентів педагогічних закладів вищої освіти всіх спеціальностей за освітнім рівнем "бакалавр" Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка. 2022. 204 с.
5. **Пуляк О.В.**, Пуляк А.І., Гавриленко К.О. Сучасні інформаційні технології у вивченні аквапоніки. *Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects*. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. С. 299-306.
6. Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії : навч.-метод. посібник Київ, 2010 409 с.
7. Управління охороною праці: Навч. посібник Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. 288 с.
8. Зеркалов Д.В. Безпека праці. Монографія. – К.: "Основа". 2012. 637 с.
9. Основи охорони праці. Модуль 2: Основи безпеки праці, пожежної безпеки : навч.-метод. посібник Київ, 2012. 387 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.kiev.ua> .
2. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/> .
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/> /
4. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій – <http://www.mns.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua>
6. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» <http://www.nau.ua/>.
7. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <http://mepr.gov.ua>
8. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
9. Державна служба України з питань праці <https://dsp.gov.ua>
- 10.
10. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці» <https://esop.mcfr.ua>
11. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» <https://ohoronapraci.kiev.ua/journal>